

ΕΛΕΝΑ ΚΑΤΣΑΜΑ

ΤΟ ΣΚΛΑΒΑΚΙ
ΤΗΣ ΚΝΩΣΟΥ

Συλλογή
περιστέρια

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ
www.patakis.gr

ΕΛΕΝΗ ΚΑΤΣΑΜΑ

Το σκλαβάκι της Κνωσού

ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΑ

Θέση υπογραφής δικαιούχου δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας
εφόσον αυτή προβλέπεται από τη σύμβαση

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευσή του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Σύγχρονη λογοτεχνία για παιδιά και για νέους
Συλλογή Περιστερία – 184

Ελένη Κατσαμά, *Το σκλαβάκι της Κνωσού*

Εικονογράφηση εξωφύλλου: Μυρτώ Δεληβοριά

Σχεδιασμός εξωφύλλου σειράς: polka dot design

Υπεύθυνη έκδοσης: Υβόνη Καρούδη

Διορθώσεις: Αντωνία Γουναροπούλου

Σελιδοποίηση: «ΦΑΣΜΑ» Αφοί Καπένη Κ. & Α. Ο.Ε.

Φιλμ-μοντάζ: Γιώργος Κεραμάς

Copyright[©] για την εικονογράφηση του εξωφύλλου Σ. Πατάκης

ΑΕΕΔΕ (Εκδόσεις Πατάκη), 2017

Copyright[©] Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ (Εκδόσεις Πατάκη)

και Ελένη Κατσαμά, 2017

Πρώτη έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Μάρτιος 2017

ΚΕΤ Α995 ΚΕΠ 187/17 ISBN 978-960-16-7251-9

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.100.2665, 210.52.05.600, ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΡΙΨΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ), 57009 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, Τ.Θ. 1213,

ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, 2310.75.51.75, ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Όταν άρχισαν όλα	9
Τα παράξενα δόντια του βασιλιά Μίνωα	12
Η βασίλισσα Πασιφάη και μια ουρίτσα μαϊμούς.	17
Η Ηώ τρέχει	21
Στο εργαστήριο του χαλκέα	26
Το δέντρο της Αγάθης	31
Ένας τρελός που τον λένε Δαίδαλο.	35
Είμαστε τυχερές;.	40
Το σκλαβί ταυροκαθάπτης	43
Ένα πεισματάρικο γουρούνι	51
Το τέρας ξύπνησε	55
Το μαργαριτάρι του λιμανιού	59
Επισκευές και γραφειοκρατία	64
Το όνειρο με τη Λυδία	68
Τα μούτζουρώματα είναι μόνο η αρχή	71
Έξω και μακριά	76
Οι ξένοι, ο δρομέας και τα παράξενα κράνη.	80
Μία κότα λιγότερη	86
Τα νέα απ' την πατρίδα μου	91
Κύμα στα πόδια και μια κάπα	95

Στα παλάτια.....	101
Το συνάχι και μια πήλινη κούκλα	106
Η απόφαση	111
Ο βασιλιάς κι ένας τρελός.....	115
Η χρυσή κούπα της Ηώς	120
Έχει τη λύση στα πόδια της	125
Στην κάμαρα της Αριάδνης	128
Όποιον βρει θα τον σκοτώσει.....	132
Μέσα, βαθιά.....	135
Οι πρώτες στάχτες	146
Ο πολεμιστής.....	149
Ο βασιλιάς και το σκλαβί	154
Επίλογος	160

Όταν άρχισαν όλα

ΜΕ ΛΕΝΕ σκλαβί, σκλαβάκι, τιποτάκι. Δεν έχει σημασία από πού έρχομαι. Από την Αφρική, να από πού. Ούτε πώς έφτασα ως εδώ έχει σημασία. Με κλέψανε οι πειρατές απ' τους αμμόλοφους και με πουλήσανε, να πώς. Ίσως όμως χρειάζεται να μιλήσω πρώτα για τη δική μου ιστορία πριν πω για την ιστορία των άλλων. Αλλά ίσως η δική μου και των άλλων να είναι τελικά η ίδια. Να είναι η δική μας.

Θυμάμαι τους αμμόλοφους, θυμάμαι τη θάλασσα, θυμάμαι τη γλώσσα. Θυμάμαι τη μάνα μου με απλωμένα χέρια να προσπαθεί να με αρπάξει στα τυφλά αλλά να μη με φτάνει. Καθώς απομακρυνόταν το πειρατικό καράβι έβλεπα τις φλόγες να τυλίγουν την πόλη μου και το 'ξερα πως αυτό θα 'τανε το τέλος. Έκλαιγα στην αρχή για τη μάνα μου και για μένα που χωριστήκαμε έτσι, αλλά από τότε είδα πολλές μανάδες με απλωμένα χέρια και η δική μου ξέφτισε μέσα στη μνήμη μου.

Η θάλασσα του τόπου μου με τούτη εδώ είναι ίδια. Όταν μάλιστα ξεγλιστρώ στο λιμάνι κι ανεβαίνω στο πιο ψηλό κατάρτι, μπορώ να δω τον ήλιο της πατρίδας

μου να αχνίζει στα νερά της. Έχει όμως κι η μελαγχολία το όριό της.

Εδώ σ' αυτό τον τόπο είμαι αέρας, δε φαίνομαι. Αλήθεια. Το 'πε κι ο βασιλιάς κι από τότε μπορώ να βρίσκομαι παντού και κανείς να μη με βλέπει. Ή σχεδόν κανείς. Και να πώς έγινε. Όταν με πήρανε απ' τη μάνα μου, με κλείσανε στ' αμπάρι μαζί με άλλους από τα γύρω μέρη. Θαλασσοπνιγήκαμε κάμποσο στοιβαγμένοι σαν σακιά ο ένας πάνω στον άλλον και όταν το ταξίδι τέλειωσε αράξαμε. Μας πήγαιναν από παζάρι σε παζάρι και ολοένα λιγοστεύαμε, αλλά εμένα θέλανε να με μοσχοπουλήσουνε, μάλλον επειδή ήμουν ο μικρότερος. Έτσι κι έγινε, γιατί με πήρανε οι παλατιανοί. Σιγά σιγά έμαθα τη γλώσσα. Στην αρχή κρυμμένος κάτω απ' τον πάγκο της μαγείρισσας, ύστερα μπαϊνοβγαίνοντας από δωμάτιο σε δωμάτιο γεμίζοντας κι αδειάζοντας μπαούλα με ρούχα και σκεπάσματα, ανάλογα την εντολή, και τέλος κάνοντας θελήματα μέσα κι έξω απ' τα παλάτια.

Όταν είχα χρόνο για χάσιμο έβγαζα τα ρούχα μου κι ολόγδυμος βούταγα στη θάλασσα. Τι ελευθερία! Τις πρώτες φορές δοκίμασα να κολυμπήσω μέχρι την πατρίδα μου, τόσο κοντά μου φαινόταν. Αλλά σύντομα κατάλαβα πως εάν συνέχιζα θα μ' έβρισκαν τουμπανιασμένο πάνω σε κάνα βράχο στην ακτή κι αποφάσισα πως δεν άξιζε τον κόπο. Έπνιξα τις πρώτες νοσταλγίες με μικρές αποδράσεις. Με βουτιές δηλαδή, με σκαρφαλώματα στ' αφιλόξενα τρομακτικά βουνά

που με συνάρπαζαν, με μυρωδιές, με ήχους, με ώριμα φρούτα που έκλεβα απ' τα δέντρα πριν ξεσπάσει η μεγάλη πείνα, γιατί τότε όχι φρούτα αλλά ούτε πρασινάδα δεν έβρισκες τριγύρω.

Θα τα πω κι αυτά, όλα θα τα πω. Και θα ξεκινήσω απ' την αρχή. Θα μιλήσω πρώτα για τον βασιλιά, τον Μίνωα. Και θα πω γι' αυτά που είδα και για τ' άλλα, που άκουγα. Κι αν κάτι από αυτά που θα διαβάσετε σας κάνει να στραβομουτσουνιάσετε, τότε δεν πειράζει, πείτε ότι ήταν μια ιστορία απ' το σκλαβί, απ' το σκλαβάκι, από ένα τιποτάκι.

Τα παράξενα δόντια του βασιλιά Μίνωα

ΕΓΩ ΝΟΜΙΖΑ πως οι βασιλιάδες είναι παντοδύναμοι. Πως αρκεί ν' απλώσουν το χέρι τους και να δείξουν κάποιον με το δάχτυλο για να γίνει αυτός στάχτη, να εξαφανιστεί, να πάει καλιά του. Φαίνεται όμως πως κι ο βασιλιάς το ίδιο νόμιζε, πως ήτανε θεός. Κι όταν είδε πως δεν ήταν, τότε τον ζώσανε τα φίδια. Και φοβήθηκε και θύμωσε.

Ο μήνας Δεύκιος ήταν σκληρός για όλους, κι ακόμα περισσότερο για τον γηραιό βασιλιά Μίνωα. Τα βασιλικά του κόκαλα πονούσαν. Η μαγείρισσα κοπάνιζε κατά καιρούς διάφορα μαντζούνια στο μέλι, μέσα σε πήλινες γαβάθες, κι έβραζε λογής αφεψήματα, αλλά φάρμακο για να θεραπεύσει τα γεράματα κανείς δεν μπορούσε να φτιάξει.

Τον φοβόμουνα τον βασιλιά απ' τα τόσα φοβερά που είχα ακούσει γι' αυτόν, κι έτσι μόλις μου 'πανε οι δυο δούλοι του να τους ακολουθήσω στα αυτοκρατορικά δωμάτια κρατώντας έναν αμφορέα με ροδόνηρο, εγώ κρύφτηκα πίσω του και τους ακολούθησα αμίλητος, προσπαθώντας να μη μου χυθεί ούτε σταγόνα.

Όταν μπήκαμε στο δωμάτιο κι έκλεισε πίσω μου η πόρτα πάγωσα. Ποιο ήταν εκείνο το ζαρωμένο ανθρωπάκι που το 'χαν ρουφήξει τα στρώματα και τα σκεπάσματα; Ο βασιλιάς; Καθώς προσπαθούσε να σηκωθεί, όπως οι χελώνες όταν έχουν αναποδογυρίσει και κουνάνε τα πόδια πάνω απ' το καβούκι τους, τον είδα να σφίγγει αναμεταξύ τους τα λιγοστά δόντια που του είχαν απομείνει. Κρύφτηκα καλύτερα πίσω απ' τον αμφορέα μου. Όταν λοιπόν με τα πολλά κατάφερε να σηκωθεί απ' το κρεβάτι και στάθηκε μπροστά στο παράθυρο έγενεψε στους δούλους του. Εκείνοι τράβηξαν αργά το βαρύ, σκούρο ύφασμα φανερώνοντας τις βελανιδιές και τα κυπαρίσσια των κήπων κι αφήνοντας ελεύθερα το φως να χυθεί μέσα στο βασιλικό δωμάτιο. Τότε ο βασιλιάς έκλεισε τα ποντικίσια μάτια του και σήκωσε ψηλά τα χέρια του σταυρό σαν να 'χε δεχτεί επίθεση, σαν να 'τανε το φως ο χειρότερος εχθρός του. Μόνο όταν είδε πως είχε επιζήσει απ' την επίθεση και συνήθισαν τα μάτια του άνοιξε τα χέρια στο πλάι για να τον ντύσουν οι δούλοι. Σάστισα όμως όταν έκανε μια γκριμάτσα σαν να ζάρωσε τα μούτρα του απ' τη μια τους μεριά, και είδα πως μέσα στο στόμα του είχε μόνο τρία δόντια. Τότε ένας δούλος τον πλησίασε κρατώντας ένα κασελάκι στα χέρια, το άνοιξε και το πρόσφερε στον βασιλιά. Ο βασιλιάς άπλωσε το χέρι του, έβγαλε από μέσα δύο αστραφτερές σειρές μακρουλά δόντια και τις κατάπιε. Τα δόντια όμως απλώθηκαν στο στόμα του κατευθείαν σχηματίζοντας ένα ψεύτικο χαμό-

γελο, όταν χαμογέλασε ψεύτικα. Γύρισε και κοίταξε το δωμάτιό του σαν να το έβλεπε για πρώτη φορά. Και το βλέμμα του σταμάτησε στον αμφορέα μου.

«Τι 'ναι αυτό;» ρώτησε τον έναν δούλο που εκείνη τη στιγμή έδενε σκυμμένος τους μάντες στα παπούτσια του βασιλιά.

«Το ροδόνερο, βασιλιά μου» είπε αυτός.

«Όχι αυτό, το άλλο.»

«Ποιο άλλο, βασιλιά μου;»

«Πίσω από τον αμφορέα βλέπω ένα μαλλιαρό κεφάλι, ποιος είναι κει;» είπε απευθύνοντας τη μισή του πρόταση στον δούλο και την άλλη μισή στον αμφορέα.

Τότε, τρέμοντας σκαρφίστηκα στη στιγμή ένα τραγουδάκι για να ξεφοβηθώ. Πήγαινε κάπως έτσι:

*«Βασιλιά μου βασιλιά,
με τα ψεύτικα τα δόντια
και την άσχημη μουτσούνα,
δε φοβάσαι μη σου φύγουν,
δε φοβάσαι μη σου φύγουν,
όταν πλένεσαι στη γούρνα;»*

Ήταν εμπνευσμένο από τα παράξενα δόντια και την ασχήμια του βασιλιά. Το 'πα μέσα μου σαν ξόρκι κάνα δυο φορές κι ένιωσα κάπως ξαλαφρωμένος. Τελικά μισή σπιθαμή ήτανε. Μπορεί και να τον περνούσα στο μπόι.

«Βγες από κει» διέταξε και, αφού το σκέφτηκα λίγο, έκανα ένα βήμα δεξιά και εμφανίστηκα.

«Είναι το σκλαβί, βασιλιά μου» είπε ο ένας δούλος.

«Τον πήραμε απ' το παζάρι, είναι τώρα ένας χρόνος» είπε ο άλλος «είναι γρήγορος σαν σβουρίδα και έμπιστος σαν σκύλος».

«Είναι δυνατός;» ρώτησε ο βασιλιάς.

«Σαν ταύρος, βασιλιά μου».

«Από πού είναι;»

«Από τους αμμόλοφους».

Ένωσα την καρδιά μου να σπαρταράει μέσα στο σώμα μου. Είχα να σκεφτώ την πατρίδα μου πολύ καιρό. Οι δουλειές στο παλάτι και τα θελήματα με κρατούσαν τόσο απασχολημένο, κι ύστερα, όταν σκοτεινίαζε και μαζευόμουν στο καμαράκι μου δίπλα στη μαγειρίσσα που μύριζε τη μια σκόρδο, την άλλη πιπέρια και μπαχαρικά, τα μάτια μου έκλειναν κι έπεφτα ξερός για ύπνο από την κούραση. Ξεχνούσα, λοιπόν; Το πρώτο βράδυ που κοιμήθηκα στο παλάτι είχα κουρνιαξει δίπλα στη μαγειρίσσα σαν κλωσοπουλάκι και στέγνωνα τα δάκρυά μου πάνω στο νυχτικό της.

«Κλάψε, σκλαβί μου, κλάψε για τη μανούλα σου που θα σε ψάχνει και για τ' αστέρια τ' ουρανού σου και για όλα εκείνα που θυμάσαι τώρα, μα που σε λίγο καιρό θα 'χεις ξεχάσει, κλάψε, σκλαβάκι μου», και δώσ' του κι έκλαιγα όλη τη νύχτα, μέχρι που το πρωί τα μάτια μου ήτανε προησμένα τούμπανο και κόκκινα σαν τη φωτιά.

«Σκλαβάκι, γιατί 'ναι κόκκινα τα μάτια σου;» με ρωτούσαν.

«Φταίνε τα πιπέρια της μαγειρίσσας που αναπνέω όλο το βράδυ» έλεγα επειδή ήμουν και στριμμένος.

Απ' τους αμμόλοφους, επαναστάτησε η καρδιά μέσα στο στήθος μου και ήρθανε στ' αυτιά μου οι ήχοι απ' τους ανέμους και η φωνή της μάνας μου που μου ψιθύρισε: *Μεγάλωσε πια, Αϊσά, άσε τη λύπη να πετάξει.*

Έσφιξα τις παλάμες μου γροθιές. Ο βασιλιάς με κοίταξε στα μάτια αφηρημένα και είπε μόνο «Σαν αέρας είναι ετούτο το σκλαβί» κι ήταν σαν να μου 'δωσε ο ίδιος ο Μίνωας αυτοπροσώπως την άδεια να βρισκομαι παντού. Όταν τέλειωσαν οι δούλοι κατευθύνθηκαν προς την πόρτα και με περίμεναν να φύγουμε, ένας από αυτούς, μάλιστα, γύρισε πίσω και με τράβηξε από το μπράτσο για να με οδηγήσει έξω από το δωμάτιο, αλλιώς θα ήμουν ακόμα εκεί να προσπαθώ να ξαναδώ τα παράξενα δόντια του βασιλιά.

Η βασίλισσα πάντως δε χρειαζόταν να με δει. Τις αισθανότανε τις παρουσίες και άλλα πολλά. Γιατί η Πασιφάη δεν ήτανε μόνο βασίλισσα, ήτανε και μάγισσα. Και τα δόντια της δεν τα έβαζε σε κασελάκια παρότι τα είχε πάντα μέσα στο στόμα της.